

Slovenska
filharmonija
Glasbena galerija

SMS

SMS 4

Sezona 2023/24

**Za
razvedrilo**

SMS 4 Sezona 2023/24

7. in 8. marec 2024 ob 19.30
Gallusova dvorana, Cankarjev dom

Za razvedrilo

Orkester Slovenske filharmonije

Gordan Nikolić

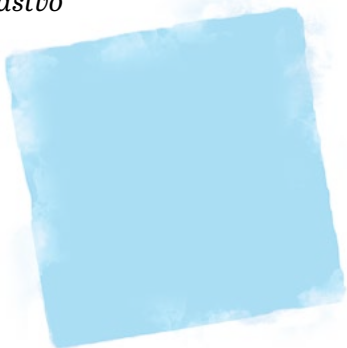
violina in glasbeno vodstvo

Céline Flamen

violončelo

Ana Dolžan

koncertna mojstrica

Johannes Brahms (1833–1897)

Koncert za violino, violončelo in orkester
v a-molu, op. 102

Allegro

Andante

Vivace non troppo

Felix Mendelssohn Bartholdy (1809–1847)

Simfonija št. 4 v A-duru, op. 90, »Italijanska«

Allegro vivace

Andante con moto

Con moto moderato

Presto in Finale: Saltarello

Koncert snema in neposredno prenaša
program Ars – 3. program Radia Slovenija.

Proti koncu življenja je **Johannes Brahms** med vplivno kliko, ki je nadaljevanje nemške glasbene tradicije razumela v okvirih samonanašalnih form, nemotiviranih z izvanglasbenim pomenom, obveljal kot edini pravi dedič velikega Beethovna. Brahmsov dosežek so razpoznavali v prečiščenem glasbenem jeziku, vrednem umetniških višin dunajskih klasikov, katerih načela je preudarno prevzemal in jih svoji dobi primerno izvirno zaostroval. Četudi je tisti čas struja, ki je zagovarjala previdno tehtanje tradicije in njeno nadaljevanje brez večjih prelomov, razumljivo obveljala za konservativno, je Brahmsov način soočanja z motivom in glasbeno tvarino nasploh nosil daljnosežne posledice za modernistične glasbene tokove prihodnjega stoletja.

Status nemške eminence »absolutne glasbe« je Brahms dokončno potrdil s štirimi odmevnimi simfonijami; zadnjo je končal leta 1885 in dve leti pozneje (ter celo desetletje pred svojo smrtjo!) napisal še poslednje delo za orkester – **Koncert za violino, violončelo in orkester v a-molu, op. 102**. Z obliko koncertov za več solistov so se spopadali že mojstri preteklosti in Brahms se je v tem delu prav tako kot pred njim Mozart in Beethoven naslonil na obliko koncertantne simfonije. V prvi vrsti torej skladatelju ne gre zgolj za izpostavljanje veččin obeh solistov, kot je poprej dokazal že v obeh klavirskih in violinskem koncertu, temveč prej za asketski, simfonični način obdelave glasbenega gradiva s pomočjo izpostavljenih glasov ob velikem orkestrskem aparatu. Nenazadnje je prejšnji opus 101 namenil prav zvrsti klavirskega tria, v katerem prevladujejo dvogovori med obema godaloma, in tudi v nocojšnji skladbi bomo priča vse prej

Johannes Brahms

kot konfliktnemu soočanju obeh solistov; prava »drama« se bo skrivala v sami arhitekturi dela, v kontrastih med témami, v razvijanju in drobljenju materiala.

Brahms je bil izvrsten pianist, zapustil nam je obširen klavirski opus, za violino pa si dolgo ni drznil pisati. Leta 1878 je končal edini violinski koncert, pri katerem je поблиžje ustvarjal z dragim kolegom in izvrstnim violinistom Josephom Joachimom, ki je sodeloval tudi pri nastanku številnih Brahmsovih komornih del za to glasbilo. Dolgoletno prijateljstvo je pet let pozneje načela Joachimova burna ločitev – posumil je, da naj bi ga žena Amalie prevarala z založnikom Fritzem Simrockom. Brahms je bil mnenja, da so njegovi sumi neutemeljeni, in gospe namenil pismo sočutja. Joachim je za pismo izvedel, žena naj bi ga celo predstavila kot dokazno gradivo na ločitveni sodni razpravi, in violinist je skladatelju hudo zameril. »Dvojni koncert« je pravzaprav Brahmsovo opravičilo Joachimu. Tisti čas je violončelist iz Joachimovega godalnega kvarteta skladatelja namreč prosil, naj zanj napiše koncertno delo; Brahms je vabilo sprejel, hkrati pa hitro sklenil, da se bo s pisanjem skladbe skušal tudi odkupiti staremu prijatelju. Ko mu je sporočil, da nastaja omenjena skladba, je Joachim znova priskočil na pomoč z revizijami, Brahms je v skladbo vključil parafrazo violinistu še posebej ljube téme, eden izmed osrednjih motivov pa je sestavljen iz tonov f, a in e, ki aludirajo na Joachimov osebni moto

»frei aber einsam«, »svoboden, a osamljen«. Med nastajanjem *Koncerta za violino, violončelo in orkester* sta se Brahms in Joachim torej zopet zbližala, njuna skupna prijateljica Clara Schumann pa je skladbi nadela nadimek »Versöhnungswerk«, »Delo sprave«.

Eden izmed najbolj povednih dogodkov, ki je naznanil drugačno obravnavo glasbene preteklosti v meščanski družbi, je izvedba Bachovega *Matejevega pasijona* v Leipzigu leta 1829, ki jo je kot redaktor in dirigent vodil **Felix Mendelssohn Bartholdy**. Če se je dotlej na javnih prizoriščih izvajala le novokomponirana ali vsaj sodobna glasba, je Mendelssohnova izbira Bacha v ospredje postavljala ravno dejstvo, da gre za glasbo stopetdesetletnika, ki je spadal v neko drugo družbo in čigar umetniška praksa je slonela na drugačnih predpostavkah. V Mendelssohnovi gesti tako lahko razpoznamo izrecen poudarek na občudovanju individualnosti umetnikovih stvaritev ter splošno težnjo k širjenju občudovanja presežnih glasbenih mojstrov minulih dob, ki jih lahko opazujemo tako kot otroke svojega časa, kakor tudi presojo s stališča nove družbene stvarnosti. Umetniške višine mojstrov obenem služijo kot svojevrstni ideali, maliki, ki s svojim formatom umetniškega duha bremenijo naslednike (Brahms!) in jih hkrati zavezujejo, da skrbijo za domala religiozno kontinuirano javno predstavljanje njihove dediščine. Zato je to tudi čas, ko rastejo nove koncertne dvorane, ki postajajo sekularna svetišča nove umetnostne religije, v katerih se ob umetninah Starih zbirajo pripadniki novonastale družbene kategorije – javnosti. Ker pa se s poustvarjanjem del preteklosti različne

Felix Mendelssohn Bartholdy

glasbene govorice umeščajo v izvirniku tuj kontekst, se postopoma vzpostavi tudi protokol pisanja spremnih besedil h koncertnemu obredju, ki poslušalcem zavoljo približevanja oddaljenih epoh orišejo okoliščine nastanka izvajanih del in katerega dedič je tudi tale zapis.

Felixu Mendelssohnu nikoli ni bilo treba misliti na preživetje, bil je sin neznansko premožnega bankirja, ki mu je namenil najboljšo humanistično izobrazbo – o literaturi ga je učil denimo Goethe, obiskoval je Heglova predavanja o estetiki, že zelo zgodaj pa so doma prepoznali njegov izjemni talent za glasbo ter ga vpisali k pouku klavirja in kompozicije. Kot zavzet in nadarjen učenec je še kot najstnik postal eden izmed tehnično najbolj izurjenih skladateljev svojega časa, ki pa ni iskal novega za vsako ceno, kar je morda tudi znak glasbenih naziranj njegovega učitelja Goetheja. Mojstrstvo Mendelssohnovega skladateljskega peresa lahko občudujemo v jasnih potezah, sploh izčiščeni obliki in nadaljevanju tradicije melodične invencije Mozartovega tipa. Te odlike so v njegovem simfoničnem opusu najbolj slišne prav v **Simfoniji št. 4 v A-duru, op. 90**, poimenovani tudi »**Italijanska**«.

Že dodobra pred 19. stoletjem je bila navada, da so premožni mladi možje, ki so želeli osvojiti svetovljansko omiko, potovali po Evropi, sploh na Apeninski polotok, razumljen kot ena izmed zibelk civilizacije in lepega nasploh. Zato ne čudi, da se je Mendelssohn, ki je takrat že prerasel status

čudežnega dečka ter se uveljavil kot slaven glasbenik in skladatelj, pri dvajsetih za tri leta odpravil na pot po vseh večjih evropskih kulturnih središčih, pri čemer je veliko časa prebil prav v Italiji. V Benetkah, Bologni, Firencah, Neaplju, Genovi, Milanu, Pompejih in Rimu se je obdajal z umetnostjo preteklosti, izvrstno hrano in glasbo kar najboljših ansamblov ter se navduševal nad klasičnimi ideali arhitekture in vizualnih umetnosti, občasno pa tudi negodoval nad načinom življenja in temperamentom lokalnega prebivalstva.

V *Italijanski simfoniji* tako prej kot Italijo, ki jo je spoznaval Mendelssohn, najdemo ideje, ki jih je ta dežela zastopala v imaginariju takratnih izobražencev. Res je, da naj bi v variacijski drugi stavek prelil zven neapeljske verske procesije – ponazarjala naj bi jo ponavljajoča se melodija, ki se vije po mestu in počasi izzveni v daljavi. Tudi sklepni divji ritem je Mendelssohn označil za ples *saltarello*, s katerim naj bi se skladatelj seznanil v kraju Amalfi, nedaleč od Neaplja; nekateri muzikologi vztrajajo, da bi bila primernejša oznaka *tarantella*, ime tisti čas modnega obrednega plesa, v katerem so plesalci oponašali bolehanje po pajkovem piku. Oba sklica, ki skladatelju služita kot izhodišči za počasni in sklepni stavek, se torej resda nanašata na konkretne Mendelssohnove izkušnje; vendar sama urejenost simfonije in njen izhodiščni sijoči zanos pričata o navdušenju nad tisto idealizirano Italijo, ki jo je moč spoznati skozi evropski umetnostni kanon.

Italijanska simfonija je bržkone zadnje veliko glasbeno delo, ki je klasične ideale lahko obujalo prek starih vrlin – simetrije, uravnoteženosti,

navidezne preprostosti. Odtlej si je glasbena umetnost zadala, da skozi svoje lastne zakonitosti išče odgovore na zagate in razpoke, ki jih zastavlja hitro razvijajoči se svet - največkrat tako, da se je iz njega navidezno izvzela ter se zaprla sama vase. Prav Brahmsova glasbena govorica je denimo eden izmed načinov, kako skriti glasbo pred vsem, kar naj bi ji bilo tuje, v njej ohraniti dosežke starih mojstrov, a jih obenem prilagoditi spremenjenim družbenim okoliščinam. Nova vprašanja vedno terjajo nove odgovore in tega so se zavedali tudi skladatelji. Da pa bi se še vedno lahko nostalgичno spominjali obdobj, ko je umetnost privilegiranim pričarala sklenjen, harmoničen svet, je morala taista doba institucionalizirati tudi poslušanje preteklosti.

Lovrenc Rogelj

SOS 3 Sodobne
orkestrske
skladbe

Za slavljenca

20. marec 2024 ob 19.30

Gallusova dvorana, Cankarjev dom

**Orkester in Zbor
Slovenske filharmonije**

Matthias Hermann
dirigent

Spored:

Richard Wagner:

Predigra k operi Lohengrin

Bernd Alois Zimmermann:

Stille und Umkehr

Lojze Lebič: Glasba Queenslanda

Morton Feldman: Coptic Light

Richard Wagner:

Predigra in zbor iz 3. dejanja
opere Lohengrin »Z zvestobo
vodena, stopata tja«

Nakup vstopnic:

**Informacijsko središče
Cankarjevega doma**

Prešernova cesta 10
podhod Maxija, Ljubljana

T: +386 1 2417 299 / 300

E: vstopnice@cd-cc.si
tickets@cd-cc.si

Spletni nakup: www.cd-cc.si

www.filharmonija.si

SIM 3 Sobotne
izobraževalne
matineje

Sobota, 16. marec 2024, ob 11.00

Dvorana Marjana Kozine
Slovenska filharmonija

**Predstavitev skladatelja
Lojzeta Lebiča in njegove
skladbe Glasba Queenslanda**

Vstop je prost.

Slovenska
filharmonija

Gordan Nikolić

violinist in glasbeni vodja

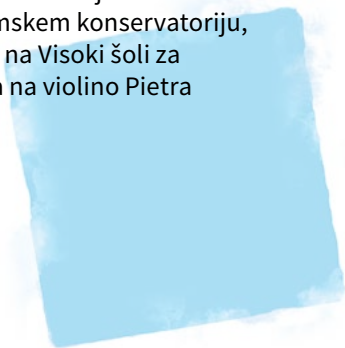

Foto: osebni arhiv

Gordan Nikolić je eden vidnejših violinistov svoje generacije. Violino je začel igrati s sedmimi leti. Po končani Šoli za glasbene talente v Čupriji (razred profesorjev Đerđa Zazrovića in Ljubivoja Nikolića) je odšel na študij v Basel. Tam je med letoma 1987 in 1989 študiral pri znamenitem francoskem violinistu Jeanu-Jacquesu Kantorowu. Kot dolgoletni koncertni mojster je deloval v Nacionalnem orkestru pokrajine Auvergne, Komornem orkestru iz Lozane, Evropskem komornem orkestru in Londonskem simfoničnem orkestru. Kot solist je nastopal z Ženevskim komornim orkestrom, Madridskim simfoničnim orkestrom, Simfoničnim

orkestrom iz Antwerpna in drugimi. Bil je tudi dolgoletni glasbeni direktor beograjskega komornega godalnega orkestra Gudači svetog Đorđa in prvi gostujoči dirigent sestava Manchester Camerata. Od leta 2004 je umetniški vodja Nizozemskega komornega orkestra in od leta 2005 glasbeni vodja španskega orkestra BandArt. Kot solist je sodeloval z nekaterimi vrhunskimi dirigenti, kot so sir Colin Davis, Bernard Haitink, Daniel Harding, Marc Albrecht, Lawrence Foster in drugi. Je prejemnik številnih nagrad na mednarodnih tekmovanjih. Od leta 2005 predava na rotterdamskem konservatoriju, od leta 2017 pa je profesor na Visoki šoli za glasbo v Saarbrücknu. Igra na violino Pietra Guarnerija.

Céline Flamen

violončelistka

Foto: Godewijn Daled

Céline Flamen je bila po študiju na Visokem državnem konservatoriju za glasbo v Parizu v razredu Michela Straussa ter dodatnem izobraževanju pri Garyju Hoffmanu, Christophu Henklu in Jánosu Starkerju kot violončelistka zaposlena v več francoskih komornih orkestrih, pa tudi v Nacionalnem orkestru Île-de-France. Poleg tega je sodelovala s Francoskim nacionalnim orkestrom, Filharmoničnim orkestrom Francoskega radia, Nacionalnim orkestrom pokrajine Auvergne, Pariškim in Nizozemskim komornim orkestrom, Simfoničnim orkestrom iz Antwerpna, Kraljevim filharmoničnim orkestrom iz Liègea in Državno opero iz Bordeauxa, kot

solistka pa je nastopila z Godalnim orkestrom iz Aschaua, Vojvodinskim simfoničnim orkestrom, Simfoničnim orkestrom iz Vallèsa v Španiji in Katalonskim nacionalnim mladinskim orkestrom.

Od leta 2010 se je kot solistka in komorna glasbenica udeleževala tudi festivalov, kot so Stradun Classic, Elba Isola Musicale d'Europa, Festival komorne glasbe v Haagu, Mednarodni festival komorne glasbe v Thèzeju in Salon-de-Provenceu. Po Evropi pogosto nastopa tudi v duu s svojim življenjskim sopotnikom, violinistom Gordanom Nikolićem. Kot profesorica violončela je sodelovala s Katalonskim nacionalnim mladinskim orkestrom, Mladinskim orkestrom Kanarskih otokov in Orkestrom Musikene Master Strings.

Je ustanoviteljica komorne zasedbe De Bewoners, delujoče v Antwerpnu v Belgiji, in vodja sekcije violončelov v španskem orkestru BandArt, kot članica francoske zasedbe ensemble 0 pa raziskuje repertoar sodobnih minimalističnih skladateljev. Igra na violončelo s črevnimi strunami, delo Grancinove šole.

GLASBENIK SEM

Slovenska filharmonija se pridružuje dobrodelni akciji zagotavljanja pomoči otrokom in mladostnikom iz socialno in ekonomsko ogroženih okolij pri razvijanju njihovih glasbenih potencialov, ki jo s skladom **Glasbenik sem** izvaja Zveza prijateljev mladine Slovenije. Otrokom in mladostnikom, ki si želijo glasbenega ustvarjanja in zanj nimajo možnosti, želi omogočiti glasbeno izobrazbo ali pomagati pri nakupu inštrumenta. Tako mladi ne bodo prikrajšani za možnost pridobivanja glasbenega znanja in razvoja svojega talenta.

Slovenska filharmonija se ob tem zavezuje, da bo izbranim prejemnikom pomoči iz sklada **Glasbenik sem** pomagala pri uveljavljanju njihovega glasbenega talenta in pridobljenega znanja.

Zato vas, cenjene poslušalke in poslušalci, prijazno vabimo, da tudi vi po svojih močeh prispevate v sklad **Glasbenik sem**.

Z načinom delovanja sklada **Glasbenik sem** se lahko seznanite na zgornji povezavi.

Slovenska
filharmonija

Če želite podpreti otroke in mladostnike
pri njihovem glasbenem razvoju,
jim lahko pomagate z nakazilom:

Zveza prijateljev mladine Slovenije

Dimičeva ulica 9, 1000 Ljubljana

TRR: SI56 0310 6100 1018 757

Sklic: SI00 245018

Namen: SF – Glasbenik sem

QR koda za nakazilo, ki jo
prebere aplikacija vaše
mobilne banke.

*Zveza Prijateljev
Mladine Slovenije®*

Marec, april 2024

SIM 3

Sobotna izobraževalna matineja

16. marec 2024 ob 11.00

Dvorana Marjana Kozine, Slovenska filharmonija

Predstavitve skladatelja Lojzeta Lebiča

in njegove skladbe *Glasba Queenslanda*

SOS 3

Za slavljenca

20. marec 2024 ob 19.30

Gallusova dvorana, Cankarjev dom

Orkester Slovenske filharmonije

Zbor Slovenske filharmonije

Matthias Hermann *dirigent*

Spored:

Richard Wagner: Predigra k operi Lohengrin

Bernd Alois Zimmermann: Stille und Umkehr

Lojze Lebič: Glasba Queenslanda

Morton Feldman: Coptic Light

Richard Wagner: Predigra in zbor iz 3. dejanja
opere Lohengrin »Z zvestobo vodena, stopata tja«

Slovenska
filharmonija

PVC 5

Za razmislek

24. marec 2024 ob 19.30

Dvorana Marjana Kozine, Slovenska filharmonija

Zbor Slovenske filharmonije

Mešani mladinski pevski zbor

I. gimnazije v Celju

Stephen Layton *dirigent*

Harrison Cole *orgle*

Ana Potočnik *mezzosopran*

Peter Grdadolnik *bariton*

Spored:

Maurice Duruflé: Štirje moteti na gregorijanske teme

Maurice Duruflé: Oče naš

Francis Poulenc: Pozdravljena, Kraljica

Maurice Duruflé: Preludij in fuga na ime Alain, op. 7

Maurice Duruflé: Requiem, op. 9

FKK 4

Za post

28. in 29. marec 2024 ob 19.30

Gallusova dvorana, Cankarjev dom

Orkester in Zbor Slovenske filharmonije

Komorni zbor KGBL

Grete Pedersen *dirigentka*

Marita Sølberg *sopran*

Yngve Sølberg *bariton*

Spored:

Johannes Brahms: Nemški rekviem, op. 45

SMS 5

Za vse po vrsti

4. in 5. april 2024 ob 19.30

Gallusova dvorana, Cankarjev dom

Orkester Slovenske filharmonije

Joel Sandelson *dirigent*

Boris Brovcin *violina*

Spored:

Lucijan Marija Škerjanc: Svečana uvertura

Peter Iljič Čajkovski: Koncert za violino in orkester
v D-duru, op. 35

Edward Elgar: Simfonija št. 1 v As-duru, op. 55

DRUŽINSKI 5

Glasbena pravljica *Štirje godci*

13. april 2024 ob 10.00 in 12.00

Dvorana Marjana Kozine, Slovenska filharmonija

Orkester Slovenske filharmonije

Mitja Dragolič *dirigent*

Juš Milčinski *pripovedovalec*

Spored:

Tomaž Habe: Štirje godci

FKK 4

Filharmonični
klasični
koncerti

Za post

28. in 29. marec 2024 ob 19.30

Gallusova dvorana, Cankarjev dom

**Orkester in Zbor
Slovenske filharmonije**

Komorni zbor KGBL

Grete Pedersen
dirigentka

Marita Sølberg
sopran

Yngve Søberg
bariton

Spored:

Johannes Brahms:
Nemški rekviem, op. 45

Nakup vstopnic:

**Informacijsko središče
Cankarjevega doma**

Prešernova cesta 10,
podhod Maxija, Ljubljana

T +386 1 2417 299 / 300

E vstopnice@cd-cc.si,
tickets@cd-cc.si

Spletni nakup:
www.cd-cc.si

www.filharmonija.si

**Slovenska
filharmonija**

euoplakat

Sio1NET.

DRUŽINA

TAM TAM

Če želite prejemati redna e-obvestila o programu Slovenske filharmonije, sporočite svoj e-naslov na info@filharmonija.si.

Koncertni list Slovenske filharmonije
Same mogočne skladbe – SMS 4
Izdala: Slovenska filharmonija
Direktor Slovenske filharmonije in umetniški vodja OSF: Matej Šarc
Umetniški vodja ZSF: Gregor Klančič
Avtor spremne besede: Lovrenc Rogelj
Jezikovni pregled: Ana Kodolja
Oblikovanje: Arih Dinamik, d. o. o.
Prelom: Vlado Trifkovič
Ljubljana, marec 2024

Redakcija koncertnega lista je bila končana 4. marca 2024.

ISSN 2350-5117

Slovenska filharmonija –
Academia philharmonicorum

@slofilharmonija

Slovenska filharmonija
Orkester Slovenske filharmonije
Zbor Slovenske filharmonije

Kongresni trg 10
1000 Ljubljana
T +386 1 2410 800
E info@filharmonija.si
www.filharmonija.si

Ustanoviteljica Slovenske filharmonije je Vlada Republike Slovenije. Dejavnost Slovenske filharmonije financira Ministrstvo za kulturo.

Slovenska
filharmonija